

ՄԻԱՄՆԱԿԱՆ ՔՆՆՈՒԹՅՈՒՆ

2015

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

ԹԵՄԱՏ 2

Խմբի համարը

Նստարանի համարը

Հարգելի՛ դիմորդ

Խորհուրդ ենք տալիս առաջադրանքները կատարել ըստ հերթականության: Ուշադիր կարդացե՛ք յուրաքանչյուր առաջադրանք և պատասխանների առաջարկվող տարբերակները: Եթե Ձեզ չի հաջողվում որևէ առաջադրանքի անմիջապես պատասխանել, ժամանակը խնայելու նպատակով կարող եք այն բաց թողնել և դրան անդրադառնալ ավելի ուշ:

Ձեր առջև դրված թեստ-գրքույկի էջերի դատարկ մասերը Դուք ազատորեն կարող եք օգտագործել սևագրության համար: **Թեստ-գրքույկը չի ստուգվում: Ստուգվում է միայն պատասխանների ձևաթուղթը:**

Առաջադրանքները կատարելուց հետո չմոռանաք պատասխանները ուշադիր և խնամքով նշել պատասխանների ձևաթղթում: Պատասխանների ձևաթղթի ճիշտ լրացումից է կախված Ձեր քննական միավորը:

Ցանկանում ենք հաջողություն:

Ա մակարդակ

1 Ե՞րբ է կառուցվել Արտաշատ մայրաքաղաքը.

- 1) Ք. ա. մոտ 165 թ.
- 2) Ք. ա. մոտ 175 թ.
- 3) Ք. ա. մոտ 160 թ.
- 4) Ք. ա. մոտ 185 թ.

2 Կաթողիկոսական աթոռը Աղթամար կղզուց ե՞րբ Արգինայի վանք տեղափոխվեց.

- 1) 922 թ.
- 2) 921 թ.
- 3) 928 թ.
- 4) 948 թ.

3 Ե՞րբ է տեղի ունեցել Շամքորի ճակատամարտը.

- 1) 1826 թ. հուլիսի 30–ին
- 2) 1826 թ. սեպտեմբերի 3–ին
- 3) 1826 թ. սեպտեմբերի 13–ին
- 4) 1826 թ. սեպտեմբերի 30–ին

4 Պոտոսամի կոնֆերանսի ո՞ր նիստերում քննարկվեց հայկական տարածքների հարցը.

- 1) 1945 թ. հուլիսի 22–23–ի
- 2) 1946 թ. հունիսի 22–23–ի
- 3) 1945 թ. օգոստոսի 2–ի և 5–ի
- 4) 1945 թ. հուլիսի 24–25–ի

5 Ե՞րբ է Տրդատ Արշակունին մենամարտում հաղթել գոթերի իշխանին.

- 1) 267 թ.
- 2) 296 թ.
- 3) 276 թ.
- 4) 279 թ.

6 Ե՞րբ է Մեսրոպ Ա Արտազեցի կաթողիկոսը գումարել Սսի եկեղեցական ժողովը.

- 1) 1307 թ.
- 2) 1361 թ.
- 3) 1309 թ.
- 4) 1316 թ.

7

Ե՞րբ է ԱՄՆ-ի կառավարությունն իր բողոքը հայտնել հայերի նկատմամբ իրագործվող բռնությունների դեմ.

- 1) 1916 թ. փետրվարին
- 2) 1916 թ. մայիսին
- 3) 1915 թ. ապրիլին
- 4) 1915 թ. հունիսին

8

Խորհրդային պետության ստալինյան ղեկավարությունը նեպից հրաժարվելու և կուլակությանը որպես դասակարգ վերացնելու քաղաքականությանն անցնելու մասին հայտարարեց՝

- 1) 1933 թ.
- 2) 1929 թ.
- 3) 1923 թ.
- 4) 1927 թ.

9

Ո՞ր գավառում էր գտնվում Դոդա գյուղը.

- 1) Շիրակ
- 2) Բագրևանդ
- 3) Արագածոտն
- 4) Վանանդ

10

Ո՞րն էր Խալդի աստծո «սրբազան քաղաքը».

- 1) Մենուախինիլին
- 2) Տուշպա-Վանը
- 3) Թեյշեբախինին
- 4) Արդինի-Մուսասիբը

11

Որտե՞ղ է գտնվել Ավետարանոցի տղնախը.

- 1) Գեղարքունիքում
- 2) Սյունիքում
- 3) Արցախում
- 4) Շիրվանում

12

Ո՞ւմ ղեկավարությամբ է Լենինականում (Գյումրի) հիմնվել պետական թատրոնը.

- 1) Հրաչյա Ղափլանյանի
- 2) Վարդան Աճեմյանի
- 3) Լևոն Քալանթարյանի
- 4) Արմեն Գուլակյանի

13 Ո՞վ էր հեթանոս հայերի հյուրընկալության աստվածը.

- 1) Վանատուրը
- 2) Վահագնը
- 3) Տիրը
- 4) Արեգ-Միհրը

14 Որքա՞ն էր Արշակունյաց Հայաստանի կանոնավոր բանակի թվակազմը.

- 1) 60–70 հազար
- 2) 160–180 հազար
- 3) 130–150 հազար
- 4) 100–120 հազար

15 Ո՞վ էր սպանել Բաքվի նահանգապետ Մ. Նակաշիձեին.

- 1) Մեծն Մուրադը
- 2) Դրոն
- 3) Վարդանը
- 4) Գևորգ Չավուշը

16 Ի՞նչ էր նախատեսվում ՌԿ(Բ)Կ կովկասյան բյուրոյի 1921 թ. սեպտեմբերի 3-ի «Կարսի կոնֆերանսի մասին» որոշումով.

- 1) Խստորեն պահպանել Մոսկվայի պայմանագրի շրջանակները, «ոչ մի դեպքում թույլ չտալ Կովկասի հանրապետությունների մեկուսի ելույթները»:
- 2) Կոնֆերանսում բոլոր հարցերը քննարկել առանց նախապայմանների, առանց նախնական փոխհամաձայնության և պայմանավորվածությունների:
- 3) Հայաստանին թույլատրել բարձրացնել Ցեղասպանության հարցը և պահանջել փոխհատուցում:
- 4) Թույլատրել բանակցող կողմերին առաջ քաշել բոլոր հուզող խնդիրները, այդ թվում նաև հանրապետությունների միջև առկա տարաձայնությունները:

17 Հայոց ո՞ր արքան է ասել հետևյալ խոսքերը.

«Ես ազատության էի ձգտում, քանզի լավ էի համարում, որ ինքս ազատ լինեմ և որդիներիս ազատություն թողնեմ»:

- 1) Տիգրան Երվանդյանը
- 2) Երվանդ Սակավակյացը
- 3) Պարույրը
- 4) Վահագնը

18

Ո՞ր պատմիչի աշխատությունից են մեջբերված խոսքերը.

«Այժմ, երբ ինձ տեսնում ես կարճահասակ, մեծության չափը չես հասկանում, որովհետև մինչև այժմ ես քեզ համար առյուծ էի, իսկ այժմ՝ աղվես»:

- 1) Բուզանդ
- 2) Եղիշե
- 3) Խորենացի
- 4) Ագաթանգեղոս

19

Թուրքիայում կարճ ժամանակով իշխանության եկած և հայկական բարենորոգումների ծրագրով հանդես եկած կուսակցությունը կոչվում էր՝

- 1) «Ազատություն և հավասարություն»
- 2) «Միություն և համաձայնություն»
- 3) «Ազատություն և համաձայնություն»
- 4) «Արդարություն և զարգացում»

20

Ի՞նչ էր կոչվում Հայաստանի կառավարիչն Աբեմենյան տիրապետության օրոք.

- 1) ստրատեգոս
- 2) մարզպան
- 3) հյուպարքոս
- 4) սատրապ

21

Ո՞րն էր Բագրատունյաց Հայաստանում կենտրոնացված պետության ստեղծման ջանքերի ձախողման գլխավոր պատճառը.

- 1) Հայոց եկեղեցու ղեկավարության դիրքորոշումը
- 2) հայ իշխանների անհնազանդությունը
- 3) երկրի՝ տնտեսական առումով հետամնաց լինելը
- 4) արտաքին գործոնները

22

Թվարկվածներից որո՞նք են ճիշտ արտահայտում պատմական իրադարձությունների պատճառները.

- ա. Խորհրդային Ադրբեջանի՝ հայկական տարածքները նվաճելու ծրագրին Խորհրդային Ռուսաստանի աջակցությունը պայմանավորված էր քեմալա-բոլշևիկյան մերձեցմամբ:
- բ. 1940-ական թթ. սփյուռքահայության շրջանում ԽՍՀՄ հեղինակության բարձրացման պատճառը Խորհրդային Հայաստանում Հայ դատի հանձնախմբերի ստեղծումն էր:
- գ. Փետրվարյան ապստամբությունը պայմանավորված էր Հայաստանի կոմունիստական կուսակցության գործունեության արգելմամբ:
- դ. 1990-ական թթ. հայ-թուրքական հարաբերությունների կարգավորման ձախողման պատճառը Թուրքիայի՝ Հայաստանին նախապայմաններ ներկայացնելն էր՝ հատկապես Ղարաբաղյան խնդրի հետ կապված:
- ե. Մայիսյան ապստամբության պատճառը Հայաստանի կոմունիստական կուսակցության գործունեության արգելումն էր:
- զ. Հայաստանում մենատնտես գյուղացիության թվաքանակի աճը պայմանավորված էր գյուղատնտեսության կոլեկտիվացմամբ:

- 1) բ, գ
- 2) ա, դ
- 3) գ, զ
- 4) դ, ե

23

Ըստ ժամանակագրական հաջորդականության՝ թվարկված իրադարձություններից ո՞րն է տեղի ունեցել վերջինը.

- ա) Թիզլաթպալասար III-ի փորձը՝ գրավելու Վանը
- բ) բարիդրացիական հարաբերությունների հաստատումը Վանի թագավորության և Ասորեստանի թագավոր Սինաքերիբի միջև
- գ) Վանի թագավորության միասնական դիցարանի ստեղծումը
- դ) կիմերների առաջին թշնամական արշավանքները Վանի տերության դեմ
- ե) Վանի տիրակալի հիշատակվելը կիմերների հետ Ասորեստանի դեմ թշնամական գործողություններ ծրագրելիս

- 1) դ
- 2) ա
- 3) բ
- 4) ե

24

Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- ա. գերի վերցված պարսից մոզերի մահապատիժը Ջարեհավանում
 բ. հայ նախարարների՝ քրիստոնեության առերես ուրացումը Տիզբոնում
 գ. Անգղի եկեղեցին քանդելու փորձը պարսից զորքի և մոզերի կողմից
 դ. հայ նախարարների ժամանումը Տիզբոն՝ Հազկերտ II-ի արքունիք
 ե. Աշուշա բդեշխին և Վասակ Սյունու զավակներին պատանդ թողնելը Տիզբոնում

- 1) դ, բ, ե, գ, ա
- 2) դ, բ, ե, ա, գ
- 3) բ, դ, ե, գ, ա
- 4) բ, դ, գ, ե, ա

25

Կատարել համապատասխանեցում.

Կազմակերպություն

Գործիչ

- 1) «Բարենպատակ ընկերություն»
- 2) «Միություն ի փրկություն»
- 3) «Պաշտպան հայրենյաց»
- 4) «Հայրենասերների միություն»

- ա. Հակոբ Կալոյան
 բ. Գրիգոր Արծրունի
 գ. Կարապետ Նշկյան
 դ. Ներսես Աբելյան
 ե. Պետրոս Հայկազունի

- 1) 1-ե, 2-ա, 3-բ, 4-գ
- 2) 1-բ, 2-դ, 3-գ, 4-ե
- 3) 1-ե, 2-ա, 3-գ, 4-դ
- 4) 1-դ, 2-գ, 3-ա, 4-բ

26

Կատարել համապատասխանեցում.

- ա. Կապադովկիա ներխուժած հռոմեական զորքի հրամանատարը
 բ. Անկախ Օռփքի վերջին արքան
 գ. Տիզբոնի Մեծին հավատարմության երդում տված Մարաստանի թագավորը
 դ. Տիզբոնի Մեծի կողմից մահապատժի ենթարկված Սելևկյան թագուհի

- 1) Սելենե
- 2) Սուլլա
- 3) Գողերձ II
- 4) Միհրդատ
- 5) Արտանես

- 1) ա-5, բ-4, գ-3, դ-1
- 2) ա-2, բ-5, գ-4, դ-1
- 3) ա-5, բ-4, գ-2, դ-1
- 4) ա-5, բ-4, գ-3, դ-2

27

Ադրբեջանի հեղկումը 1920 թ. վերջին արված իր հայտարարությամբ Խորհրդային Հայաստանի հանրապետության մաս էր ճանաչում՝

- 1) Զանգեզուրը, Ղազախը և Նախիջևանը
- 2) Լեռնային Ղարաբաղը, Զանգեզուրը և Նախիջևանը
- 3) Լեռնային Ղարաբաղը, Ղազախը և Զանգեզուրը
- 4) Նախիջևանը, Ղազախը և Լեռնային Ղարաբաղը

28 Ե՞րբ է Եվրոպա մեկնել Ստեփաննոս Սալմաստեցու գլխավորած պատվիրակությունը.

- 1) 1562 թ.
- 2) 1551 թ.
- 3) 1549 թ.
- 4) 1547 թ.

29 Ե՞րբ է առաջացել առաջին համահայկական միասնական պետությունը.

- 1) Ք. ա. I հազարամյակի առաջին կեսին
- 2) Ք. ա. I հազարամյակի երկրորդ կեսին
- 3) Ք. ա. II հազարամյակի առաջին կեսին
- 4) Ք. ա. II հազարամյակի երկրորդ կեսին

30 Որքա՞ն էր հայկական բանակի մարտական ուժը 1920 թ. թուրք-հայկական պատերազմի ժամանակ.

- 1) 20000
- 2) 15000
- 3) 25000
- 4) 40000

31 Ո՞վ է ընտրվել Ռուսաստանում ապրող հայերի պատգամավորական Կենտրոնական ժողովի նախագահ.

- 1) Սամսոն Հարությունյանը
- 2) Ստեփան Զորյանը
- 3) Հովսեփ Արղությանը
- 4) Սիմոն Զավարյանը

32 Պատմական ո՞ր փաստաթղթից է մեջբերված հատվածը.

«Հայաստանի կառավարությունը, համաձայն բովանդակ հայ ժողովրդի միահամուռ կամքի և ցանկության, հայտարարում է, որ այսօրվանից Հայաստանի բաժան-բաժան մասերը մշտնջենապես միացած են իբրև անկախ պետական միություն».

- 1) ՀՀ Սահմանադրություն
- 2) Միացյալ Հայաստանի անկախության հռչակագրի ակտ
- 3) Սևրի պայմանագիր
- 4) Հայաստանի անկախության հռչակագիր

33

Ո՞ւմ ստորագրած հրամանից են մեջբերված խոսքերը.

Իսկ ով «կրնդդիմանա այս սրբազան և հայրենասիրական գործին և չի կատարի իր վրա դրված պարտականությունները կամ որևէ եղանակով կփորձի պաշտպանել կամ թաքցնել այս կամ այն հային, կճանաչվի հայրենիքի ու կրոնի թշնամի և դրան համապատասխան կպատժվի»:

- 1) Շաքիրի, Շյուքրիի, Ջևդեթի
- 2) Ջեմալի, Շաքիրի, Ջևդեթի
- 3) Նազրմի, Էնվերի, Ջեմալի
- 4) Թալեաթի, Էնվերի, Նազրմի

34

Ի՞նչ է նշանակում շահաստան.

- 1) միջնաբերդ
- 2) բուն քաղաք
- 3) շահական նստավայր
- 4) շուկա

35

Ինչո՞ւ կնքվեց Մծբինի 40–ամյա խաղաղության պայմանագիրը.

- 1) քանի որ պարտված հռոմեացիները չցանկացան շարունակել պատերազմը
- 2) քանի որ պարտված Պարսկաստանը հաշտություն էր խնդրել
- 3) քանի որ Պարսկաստանի դաշնակից Հայաստանը հանդես եկավ միջնորդությամբ
- 4) Հռոմի դաշնակից Հայաստանը նրան ստիպեց գնալ զիջումների

36

Պատմական գործիչներին դասավորել ըստ նրանց գործունեության ժամանակագրական հաջորդականության.

- ա. Դավիթ բեկ
բ. Հովսեփ Էմին
գ. Վ. Բեհբուջով
դ. Պ. Ցիցիանով
ե. Իսրայել Օրի
զ. մահտեսի Շահմուրատ

- 1) գ, ա, զ, դ, բ, ե
- 2) ե, բ, դ, գ, ա, գ
- 3) գ, ե, ա, բ, դ, գ
- 4) գ, ե, ա, դ, բ, գ

37

Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- ա. ՀՀ Սահմանադրության փոփոխված տարբերակի ընդունումը
 բ. Երևանի արհեստական կաուչուկի գործարանի կառուցումը
 գ. Լևոն Տեր-Պետրոսյանի հրաժարականը
 դ. «Անուշ» օպերայի բեմադրումը Ալեքսանդրապոլում
 ե. Օլեգ Եսայանի նշանակումը ԼՂՀ վարչապետ
 գ. Ա. Թամանյանի կողմից Երևանի գլխավոր հատակագծի կազմումը
- 1) դ, գ, բ, ե, գ, ա
 2) գ, բ, դ, ա, ե, գ
 3) դ, գ, բ, ա, ե, գ
 4) գ, դ, գ, ա, բ, ե

38

Բարոնիների անունները համապատասխանեցնել ուսումնագիտական կենտրոններին.

1) Նարեկավանք	ա. Հովհան Ռոտունցի
2) Անիի վարդապետարան	բ. Ներսես Լամբրոնացի
3) Նոր Գետիկ	գ. Մխիթար Գոշ
4) Գլաձոր	դ. Անանիա Նարեկացի
5) Տաթև	ե. Եսայի Նչեցի
	զ. Հովհաննես Իմաստասեր
- 1) 1-դ, 2-գ, 3-ա, 4-ե, 5-զ
 2) 1-դ, 2-ե, 3-բ, 4-գ, 5-ա
 3) 1-բ, 2-ե, 3-դ, 4-գ, 5-զ
 4) 1-դ, 2-գ, 3-զ, 4-ե, 5-ա

39

Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների երկու ճիշտ բացատրությունները.

- 1) Սուլթանական կառավարության հրապարակած թանգիմաթը արևմտահայության ներքին կյանքը կազմակերպող իրավական փաստաթուղթ էր:
- 2) Ցարիզմի հրապարակած եկեղեցական կանոնադրությամբ Հայոց եկեղեցին չէր խառնվելու պետական գործերին, այլ զբաղվելու էր միայն դպրոցի, ծեսերի և այլ հարցերով:
- 3) Արևելյան Հայաստանի՝ որպես Օսմանյան կայսրությանը ենթակա տարածքի խնդիրն ուղղակիորեն դառնում է Արևելյան հարցի բաղկացուցիչ մաս և շուտով Հայկական հարց անունով հայտնվում միջազգային դիվանագիտության կիզակետում:
- 4) Նեպոլ նախատեսված տնտեսական բարեփոխումների առանցքն էր պարենմասնատրման կիրառումը:
- 5) «Թուրքական ազգային ուխտ» փաստաթղթում ասվում էր, որ հայկական կազմակերպված համայնքի ստեղծման (Արևմտյան Հայաստանում) կանխումը պետք է լինի յուրաքանչյուր թուրքի սրբազան գործը, իսկ Հայաստանի ոչնչացումը առաջնահերթ խնդիրը:

40

Գտնել սխալ պատասխանները:

Ինչո՞ւ 1918 թ. հնարավոր չեղավ պաշտպանել մեր հայրենիքի արևմտյան մասը.

- 1) Ռուսաստանը պարտավորվել էր հայկական տարածքները հանձնել Թուրքիային՝ վճարելիք ռազմատուգանքի փոխարեն
- 2) մենջևիկների և մուսավաթականների հակահայկական դաշինքի պատճառով
- 3) Խորհրդային Ռուսաստանի բրեստյան պարտվողական քաղաքականության պատճառով
- 4) Անտանտի երկրների՝ ստանձնած պարտավորությունները չկատարելու պատճառով
- 5) հայկական կանոնավոր զորամասերի համալրումը դեռ չէր ավարտվել, և նրանց զգալի մասն էլ թիկունքում էր

41

Ընտրել ճիշտ փաստարկները.

- 1) 61 թ. անցնելով Արածանի գետը՝ հռոմեական զորքը բանակ է դնում Հռանդեա (Եռանդ) վայրում:
- 2) 64 թ. Հայաստան է գալիս Կորբուլոնը և բանակցություններ վարում Վաղարշի ու Տրդատի հետ:
- 3) Հայ-պարթևական զորքը, ջախջախելով Հայկական Պարի լեռնանցքներում տեղակայված հռոմեական կայազորները, Հռանդեա վայրում շրջապատում է Կորբուլոնի բանակը:
- 4) 65 թ. Տրդատը մեծ շքախմբով՝ իր ընտանիքով և 3000 հեծյալներով, ուղևորվում է Հռոմ:
- 5) Տրդատ I-ի թագավորության վեցերորդ տարում Մեծ Հայքի խաղաղ կյանքն ընդհատվեց Կովկասից սարմատական ցեղերի ներխուժման հետևանքով:

42

Ո՞ր իրադարձությունն է խախտել տրված շարքի ժամանակագրական հաջորդականությունը.

- 1) Թամար թագուհու գահակալության սկիզբը
- 2) Բասենի ու Բագրևանդի ազատագրումը Չաքարյանների կողմից
- 3) Ամբերդ ամրոցի ազատագրումը Չաքարյանների կողմից
- 4) Անիի վերջնական ազատագրումը Չաքարյանների կողմից
- 5) Դվինի ազատագրումը Չաքարյանների կողմից
- 6) Խլաթի պաշարումը Չաքարյանների կողմից

43

Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Ռուսաստանյան առաջին հեղափոխության սկիզբը
- 2) Հայ առաքելական եկեղեցու ունեցվածքի բռնագրավման ծրագրի հաստատումը ռուսական կայսեր կողմից
- 3) հայ-թաթարական արյունալի ընդհարումների ավարտը
- 4) Ս. Առաքելոց վանքի կռիվը
- 5) նշանավոր հայդուկ Հրայրի զոհվելը

--	--	--	--	--

Տարեթվերը համապատասխանեցնել Արցախյան ազատագրական պատերազմի հետ կապված իրադարձություններին.

- ա. հայկական ուժերի մուտքը Լաչին
- բ. Քելբաջարի շրջանի հյուսիսային մասի և Օմարի բարձրադիր լեռնանցքի ազատագրումը
- գ. Կրկժանի ազատագրումը
- դ. Շուշիի ազատագրումը
- ե. հայկական ուժերի հաղթանակը Ադդամի մոտ

- 1) 1992 թ. մայիսի 8–9
- 2) 1992 թ. մայիսի 18
- 3) 1994 թ. փետրվարի 18
- 4) 1994 թ. մայիսի 12
- 5) 1992 թ. հունվարի 19–20
- 6) 1993 թ. հուլիսի 23

ա	
բ	
գ	
դ	
ե	

Տրված 6 պնդումներից յուրաքանչյուրի համար ընտրել՝ ճիշտ է, Միայլ է, Չգիտեմ պատասխաններից որևէ մեկը:

- 1) Միքայել Սեբաստացի կաթողիկոսի կողմից Վենետիկ ուղարկված մահտեսի Շահմուրատի գլխավորած պատվիրակության նպատակն էր ստանալ եվրոպական տերությունների օգնությունը՝ թուրքական տիրապետությունից ազատագրվելու նպատակով:
- 2) Բռնագաղթի միջոցով հայ վաճառականներին բնակեցնելով Պարսկաստանի արևելյան նահանգներում՝ շահ Աբասը խթանեց իր երկրի տնտեսության զարգացումը:
- 3) Ջհանշահի կառավարման շրջանում Արցախի, Սյունիքի, Գուգարքի, Վայոց ձորի, Գեղամա երկրի և այլ վայրերի հայ իշխանական տների ներկայացուցիչները վերականգնեցին իրենց իշխանությունն ու վարչական կառավարումը և սկսեցին կոչվել մելիքներ:
- 4) Մելիքությունները ժառանգական էին. մահացած մելիքին փոխարինում էր ավագ որդին, որին հաստատում էր շահը:
- 5) Օսմանյան թուրքերի կողմից Կ.Պոլիսը գրավելուց ութ տարի անց այդտեղ հիմնադրվել է հայոց պատրիարքությունը:
- 6) Միայն XVI դ. առաջին կեսին են զեյթունցիները պարտավորվել օսմանյան իշխանություններին վճարել տարեկան որոշակի հարկ՝ պահպանելով իրենց ներքին ինքնուրույնությունը:

Բ մակարդակ

46

Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- ա. Հ. Քաջազնունու կառավարությանը փոխարինածը հայտնի է «բյուրո-կառավարություն» անունով:
- բ. Այն կազմակերպությունը, որին պաշտոնական եկեղեցու դեմ պայքարում օգտագործում էին խորհրդային իշխանությունները, կոչվում էր «Ազատ եկեղեցական եղբայրություն» կամ «Նոր եկեղեցի»:
- գ. Քարվաճառի ազատագրման գործողությունը ստացավ «Հարսանիք լեռներում» անվանումը:
- դ. Հայ-ռուսական երևանյան բանակցությունների ավարտին նախաստորագրված փաստաթուղթը կոչվում էր «Եզրափակիչ որոշման արձանագրություն»:
- ե. ՀՀ Սահմանադրության նախագծի մշակման նպատակով 1990 թ. նոյեմբերի 15-ին ստեղծված մարմինը ՀՀ Ազգային ժողովի սահմանադրական հանձնաժողովն էր:
- զ. Հայաստանի կոմունիստական կուսակցության շարքերում գոյություն ունեցող տրոցկիստական երկու խմբերն իրենց անվանում էին «Ուղղափառ մարքսիստներ» և «Տրոցկիստական միություն»:
- է. Միջազգային պայմանագրերի չեղյալ հայտարարելը կոչվում է դենոնսացիա:

1) բ, դ, է

2) բ, դ, է

3) գ, է, զ

4) ա, գ, է

47

Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- ա. Հայկազուն-Երվանդունիների գահակալության սկզբնական ժամանակաշրջանում Հայոց արքան հայտնի էր «տիեզերքի թագավոր» տիտղոսով:
- բ. Հելլենիզմի դարաշրջանում Հայաստանում տարածված կրոնը միաստվածային էր:
- գ. Հայրենիքի սահմանների պաշտպանությունը կազմակերպելու համար Արտաշես I-ի ստեղծած չորս միավորները կոչվում էին գորավարություններ:
- դ. Արտաշատը, Տիգրանակերտը և Անտիոքը միմյանց կապող ճանապարհը կոչվում էր «Արքունի պողոտա»:
- ե. Արգիշտի I-ն իր տերությանն է միացրել Էթիունյան միության մաս կազմող Վեդուրի-Էթիունի կամ այլ կերպ՝ Ջրային Էթիունի երկրամասը:
- զ. Հույներն ու հռոմեացիները Տիգրան Մեծին բնորոշել են որպես «կենցաղավարության մեջ զուսպ, նաև չափավոր ու ողջամիտ, ինչպես լավագույնները՝ հույների և հռոմայեցիների մեջ»:
- է. Արգիշտի I-ը իր տերությանն է միացրել նաև Աբիլիանի երկիրը, որը հետագայի Ապահունիք գավառն է:

1) բ, գ, է

2) ա, դ, է

3) բ, է, զ

4) գ, դ, է

1920 թ. սեպտեմբերի 18-ին Բաքվում ընդունված բանաձև-փաստաթուղթը վտանգավոր էր Հայաստանի համար, որովհետև

- ա. նրա հիմնական դրույթներն ամբողջությամբ ուղղված էին Հայաստանի Հանրապետության դեմ:
- բ. դրանով առաջարկվում էր հնարավոր բոլոր միջոցառումներով օգնել Հայաստանին խուսափելու խորհրդայնացումից:
- գ. ենթադրվում էր բոլոր միջոցներով օգնել Անտանտին:
- դ. առաջարկվում էր քեմալականների ռազմարշավի միջոցով նպաստել Հայաստանի խորհրդայնացմանը:
- ե. Ռուսաստանից պահանջվում էր չմիջամտել Հայաստանի ներքին գործերին:
- զ. նախատեսում էր «թուրք-հայկական կոտորածները» կանխելու պատրվակով որպես փրկարար և հաշտարար ռուսական զորքերը մտցնել Հայաստան և հաստատել խորհրդային վարչակարգ:
- է. նախատեսում էր ադրբեջանական զորքը Հայաստան մտցնելով՝ կանխել «թուրք-հայկական կոտորածները»:

- 1) ա, գ, դ
- 2) ե, գ, է
- 3) ա, դ, գ
- 4) բ, ե, է

Թվարկվածներից որո՞նք են արտացոլում 1826–1828 թթ. ռուս-պարսկական պատերազմի անմիջական հետևանքները.

- ա. Արևելյան Հայաստանի ևս մի մեծ հատված՝ Երևանի և Նախիջևանի խանությունները, անցան Ռուսաստանին:
- բ. Ռուսական իշխանություններն արագորեն բնակեցրին Արևելյան Հայաստանը ռուս կազակներով:
- գ. Ռուսաստանը Պարսկաստանին վերադարձրեց Արաքսից հարավ ընկած պատմական Պարսկահայքի և Ատրպատականի տարածքները:
- դ. Պատերազմի արդյունքները գոհունակությամբ չընդունվեցին արևմտահայերի կողմից:
- ե. Պարսկական տիրապետությունից ազատագրվելու արևելահայության հույսերը չարդարացան:
- զ. Տասնյակ հազարավոր հայեր, չկամենալով մնալ մահմեդական տիրապետության տակ, 1828 թ. գարնանից սկսեցին վերաբնակվել Ռուսաստանյան կայսրությանն անցած տարածքներում:
- է. Պատերազմի ավարտից հետո Արևմտյան և Արևելյան Հայաստանները վերամիավորվեցին:

- 1) ա, գ, գ
- 2) գ, գ, է
- 3) ա, ե, դ
- 4) բ, ե, է

50

Գտնել այն իրադարձությունը, որ տեղի է ունեցել վերջինը՝ ըստ ժամանակագրական հաջորդականության.

- ա. Հայ ժողովրդական կուսակցության երկրորդ համագումարը
- բ. Հայաստանի խորհրդի անդրանիկ նիստը
- գ. Հայաստանի Հանրապետության վարչական բաժանումը 4 նահանգների
- դ. «Լոռու չեզոք գոտի» ժամանակավորապես վրացական զորք մտցնելու մասին համաձայնագրի ստորագրումը
- ե. Հայոց ազգային խորհրդի կողմից Հ. Քաջագնունու ընտրվելը վարչապետ
- զ. Արցախահայության 9-րդ համագումարը
- է. Սևրի պայմանագրի ստորագրումը
- ը. Անկարայում ֆրանս-թուրքական պայմանագրի ստորագրումը

- 1) դ
- 2) է
- 3) գ
- 4) ը

51

Տրված իրադարձություններից ո՞րն է տեղի ունեցել հինգերորդը՝ ըստ ժամանակագրական հաջորդականության.

- ա. Հռոմի դրածո Արտավազդ III-ի վտարումը Հայաստանից
- բ. Արտավազդ II-ի եղերական մահը
- գ. հռոմեա-պոնտական պատերազմների սկիզբը
- դ. Առաջին եռապետության կազմավորումը Հռոմում
- ե. Արտաշես II-ի դավադիր սպանությունը
- զ. Խառանի ճակատամարտը
- է. թագաժառանգ Բակուրի հրամանատարությամբ հռոմեացիների վտարումը Ասորիքից, Կիլիկիայից, Փյունիկիայից, Պաղեստինից և Հրեաստանից
- ը. հռոմեա-պոնտական պատերազմների ավարտը
- թ. Կրասոսի պարթևական արշավանքի սկիզբը
- ժ. Միհրդատ Եվպատորի մահը

- 1) գ
- 2) թ
- 3) դ
- 4) է

VI դարի իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- ա. Վահրամ Չուբինի ապստամբությունը
- բ. Վարդ Պատրիկի՝ հայոց մարզպան դառնալը
- գ. Հուստինիանոսի դեմ խռովության կազմակերպումը
- դ. Մանվել Մամիկոնյանի սպանությունը
- ե. Հայաստանի երկրորդ բաժանումը
- զ. Հովհաննես Արշակունու գլխավորած ապստամբությունը
- է. Դվինի II եկեղեցական ժողովի գումարումը

- 1) ա, ե, գ, բ, է, դ, զ
- 2) բ, գ, գ, է, դ, ա, է
- 3) գ, գ, է, դ, ա, է, բ
- 4) գ, է, դ, ա, է, գ, բ

Կատարել համապատասխանեցում.

Պաշտոն

- 1) Փարիզի խորհրդածոդովում ՀՀ պատվիրակության ղեկավար
- 2) III կամավորական ջոկատի հրամանատար
- 3) Շապին–Գարահիսարի Զինվորական խորհրդի ղեկավար
- 4) Արևմտահայ Ազգային խորհրդի նախագահ
- 5) Կովկասի գործերի արտակարգ ժամանակավոր կոմիսար
- 6) Հայաստանի առաջին կառավարության արտաքին գործերի նախարար
- 7) Հաճրնի ինքնապաշտպանական ուժերի հրամանատար

Գործիչ

ա. Ալեքսանդր Խատիսյան	ե. Ավետիս Ահարոնյան
բ. Ստեփան Շահումյան	զ. Համազասպ
գ. Սարգիս Ճեպեճյան	է. Ղուկաս Տեովլեթյան
դ. Վահան Փափազյան	ը. Հովհաննես Քաջազնունի

- 1) 1–ա, 2–է, 3–գ, 4–ե, 5–բ, 6–դ, 7–զ
- 2) 1–բ, 2–գ, 3–զ, 4–ա, 5–դ, 6–ը, 7–է
- 3) 1–ե, 2–զ, 3–է, 4–դ, 5–բ, 6–ա, 7–զ
- 4) 1–ե, 2–զ, 3–դ, 4–ա, 5–զ, 6–ը, 7–է

Ստորև բերված պնդումներից որո՞նք են սխալ.

- ա. Հայ ժողովուրդը VIII–IX դարերում բազմիցս ապստամբել է օտար լծի դեմ:
- բ. Հայ նախարարական համակարգը, չնայած խալիֆայության դաժան բռնություններին, պահպանել էր իր բաղադրատարրերը, որոնց հողատիրական հիմքը կազմում էին Բագրատունյաց, Սյունյաց, Մամիկոնյան և Արծրունիների իշխանական տիրույթները:
- գ. Հայ եկեղեցին արաբական տիրապետության շրջանում շարունակում էր իր ազգապահպան գործունեությունը:
- դ. Արմինիայի առաջին արաբ ոստիկանի դաժան հարկահանությանը և կրոնական հալածանքներին հայերը պատասխանեցին ապստամբությամբ, որը գլխավորեց Աշոտ իշխանի որդին՝ Գագիկ Բագրատունին:
- ե. ՄԺԺ Գնունին մինչև VII դարի 40–ական թթ. վերջը գլխավորում էր Հայաստանի վերամիավորման գործը:
- զ. Սասուն–Խուրթ գավառում տեղի ունեցած հուժկու ապստամբությունը ղեկավարում էր Աշոտ Մսակերը:
- է. Կարինը պաշարող ապստամբները, տեղեկանալով Արճեշի ճակատամարտի տխուր վախճանի մասին, Մուշեղի գլխավորությամբ շարժվեցին դեպի Բագրևանդ գավառ:

- 1) դ, ե, է
- 2) ա, բ, դ
- 3) գ, զ, է
- 4) դ, ե, զ

Ստորև բերված փաստարկներից որո՞նք են ճիշտ.

- ա. 1920 թ. ամռան կեսերից Մոսկվայում ընթացած խորհրդա-քեմալական բանակցություններն ավարտվեցին օգոստոսի 24-ին կողմերի միջև նախաստորագրված «Սրտագին և անկեղծ բարեկամության» պայմանագրով:
- բ. 1920 թ. նոյեմբերի 7-ին՝ Ալեքսանդրապոլի անկումից հետո, Հայաստանի կառավարությունը ստիպված ընդունեց թուրքական կառավարության կողմից ներկայացված զինադադարի պայմանները:
- գ. 1918 թ. հուլիսի 22-25-ին Շուշիում կայացած արցախահայության առաջին համագումարը երկրամասը հռչակեց անկախ վարչաքաղաքական միավոր՝ «Լեռնահայաստան» անունով:
- դ. Արցախահայության 1919 թ. ապրիլի 25-ին կայացած 9-րդ համագումարը երկրամասը հռչակեց Հայաստանի Հանրապետության անբաժան մասը:
- ե. 1919 թ. փետրվարի 6-13-ը Թիֆլիսում հրավիրվեց Արևմտահայերի երկրորդ համագումարը:
- զ. 1947 թ. ապրիլի 30-ից մայիսի 4-ը Նյու Յորքում կայացավ Հայկական համաշխարհային կոնգրեսը:
- է. 1990 թ. մայիսի 20-ին տեղի ունեցան ՀԽՍՀ Գերագույն խորհրդի ընտրությունները. ընտրողների ձայները համարյա հավասարապես բաժանվեցին Հայկումկուսի և ՀՀՇ-ի թեկնածուների միջև:
- ը. ԽՍՀՄ ԳԽ նախագահությունը 1989 թ. դեկտեմբերի 28-ին բեկանեց ՀԽՍՀ Գերագույն խորհրդի և ԼՂ Ազգային խորհրդի 1989 թ. դեկտեմբերի 1-ի «Հայկական ԽՍՀ-ի և Լեռնային Ղարաբաղի վերամիավորման մասին» համատեղ որոշումը:

- 1) ա, բ, է, ը
- 2) ա, գ, դ, ը
- 3) ա, բ, գ, է
- 4) բ, գ, դ, է

Գտնել այն պատճառները, որոնք հիմք դարձան հայ իշխանների դժգոհության և Անտիոքի իշխանի որդի Ֆիլիպի ձերբակալության համար.

- ա. Ֆիլիպը սկսեց արհամարհել հայոց ծիսակարգը և հովանավորել խաչակիրներին:
- բ. Ֆիլիպը սերտ կապեր հաստատեց հայ եկեղեցական վերնախավի հետ և փորձում էր նրան դուրս բերել հայ իշխանների դեմ:
- գ. Ֆիլիպը պարտադրում էր հայերին կատարել եկեղեցիների միավորման վերաբերյալ տված խոստումները:
- դ. Ֆիլիպը արքունիքից հեռացնում էր հայ իշխաններին և պաշտոնները հանձնում խաչակիրներին:
- ե. Հայ իշխանները ապստամբություն էին բարձրացրել Ֆիլիպի դեմ, որը դաժանորեն ճնշվել էր:
- զ. Ֆիլիպը սկսեց կողոպտել արքունի գանձերը և դրանք ուղարկել Անտիոք:
- է. Խաչակիր ասպետները դավադրաբար սպանեցին Կոստանդին Գունդուսարվին:

- 1) ա, դ, գ
- 2) բ, գ, դ
- 3) գ, է, գ
- 4) ա, դ, է

Զորամիավորումների անունները համապատասխանեցնել հրամանատարների անուններին.

- 1) Հայկական կորպուս
- 2) Առանձին հայկական կորպուսի Երևանյան գորախումբ
- 3) Հատուկ հավաքական ջոկատ
- 4) Սարդարապատի ջոկատ
- 5) Կովկասյան ռազմաճակատ
- 6) Ղարաքիլիսայի ճակատամարտում հայկական առաջին դիվիզիա

ա. Դանիել Բեկ-Փիրումյան
բ. Անդրանիկ
գ. Ա. Չխենկելի

դ. Ալեքսանդր Բեյ-Մամիկոնյան
ե. Մովսես Սիլիկյան
զ. Թովմաս Նազարբեկյան
է. գեներալ Պրժնալսկի

- 1) 1-ե, 2-զ, 3-զ, 4-ա, 5-է, 6-դ
- 2) 1-զ, 2-ե, 3-բ, 4-ա, 5-է, 6-դ
- 3) 1-զ, 2-ե, 3-դ, 4-ա, 5-զ, 6-բ
- 4) 1-զ, 2-ա, 3-է, 4-դ, 5-բ, 6-զ

Գտնել սխալ պնդումները.

- ա. Զենոն-Արտաշեսը, թեև մեծացել ու դաստիարակվել էր հայերի մեջ և յուրացրել էր հայոց լեզուն ու սովորույթները, սակայն չէր վարում Հայաստանի պետական շահերից բխող քաղաքականություն:
- բ. Միհրդատ Իբերացու գահակալումը Հայաստանում նշանավորվեց սպարապետ Վասակ Մամիկոնյանի գլխավորած հակահռոմեական հուժկու ապստամբությամբ, որի հետևանքով Հայաստանը մինչև 34 թ. լիովին վերականգնեց իր անկախությունը:
- գ. Հայոց գահին ամրանալու Հռադամիզդի ջանքերը դատապարտված էին անհաջողության, որովհետև նա իր հանցավոր գործողություններով ատելի էր հայ ժողովրդին:
- դ. Կապադովկիայի հռոմեական կուսակալը, Հռադամիզդից կաշառվելով, նրան ապօրինաբար թագադրում է մայրաքաղաք Արտաշատում:
- ե. 54 թ. ցրտաշունչ ձմռանը Հռադամիզդը վերադարձավ Արտաշատ և որոշեց հաշվեհարդար տեսնել հայ բնակչության հետ, սակայն զինված ժողովուրդը շրջապատեց պալատը, իսկ Հռադամիզդը կնոջ հետ փախուստի դիմեց:
- զ. Հայերը ցանկանում էին ազատվել Հռադամիզդից ու հռոմեական միջամտությունից, ուստի ընտրեցին Պարթևստանի առաջարկությունը, քանզի պարթևները չէին սպառնում հայոց պետականության գոյությանը և կենցաղով, բարքերով ու սովորույթներով մոտ էին հայերին:
- է. Խայտառակ ձևով պարտված Պետոսը սուտ լուր է ուղարկում Հռոմ, թե իբր Արևելքում իրավիճակը չի փոխվել, սակայն Ներոնը տեղեկացել էր, որ պարտված հռոմեական լեգեոնները հեռացել էին Հայաստանից:

- 1) բ, դ, է
- 2) ա, բ, է
- 3) գ, զ, է
- 4) ա, բ, է

Տրված պնդումներից որո՞նք են սխալ.

- ա. 1877 թ. ամռանը թուրքերը, մեծ ուժեր կենտրոնացնելով, պաշարում են Բա-
յազետի բերդը, և ավելի քան 23 հազար հոգուց բաղկացած թուրքական զորքերը
կատաղի գրոհներ են գործում բերդի վրա, բայց գրավել չեն կարողանում:
- բ. 1877–1878 թթ. ռուս–թուրքական պատերազմի Կովկասյան ճակատում՝
Ալեքսանդրապոլ–Կարս ուղղությամբ, հիմնական հարվածող ուժը հայազգի
զեներալ Միխայիլ Լոռիս–Մելիքովի հրամանատարությամբ գործող
52–հազարանոց Կովկասյան կորպուսն էր:
- գ. 1877–1878 թթ. ռուս–թուրքական պատերազմում Մ. Լոռիս–Մելիքովի և
Ա. Տեր–Ղուկասովի կողքին մարտնչում էին զեներալներ Հովհաննես Լազարևը,
Բեհբուջ Շելկովնիկովը, Հակոբ Ալխազովը, Լևոն Մելիքովը, Ստեփան Քիշմիշևը
և տարաստիճան բազմաթիվ զորահրամանատարներ ու զինվորականներ:
- դ. Մկրտիչ Խրիմյանի 1869 թ. պատրիարք դառնալուց հետո «Ազգային
սահմանադրությունը» գործարկվեց Արևմտյան Հայաստանի բազմաթիվ
գավառներում:
- ե. XIX դարի կեսերին Ձեյթունն անվանապես էր ենթարկվում Մարաշի
փաշայությանը, սակայն միայն իշխանություններին տարեկան որոշ
քանակությամբ հարկ էր վճարում:
- զ. 1860 թ. մայիսի 24–ին սուլթանի կողմից վավերացված արևմտահայերի
«Ազգային սահմանադրությունը» Արևմտյան Հայաստանի ու ամբողջ
կայսրության հայ բնակչության կրթամշակութային կյանքը կարգավորող
իրավական կարևոր փաստաթուղթ էր:
- է. Ըմբոստ Ձեյթուն լեռնագավառը իրեն ենթարկելու թուրքական կառավարության
ջանքերն ավելի եռանդուն են դարձել, երբ Կովկասից ներգաղթած չերքեզները
բնակեցվել են Մարաշի շրջակայքում:
- ը. 1860 թ. չերքեզների ավազակային ջոկատների ուղեկցությամբ թուրքական
50–հազարանոց բանակը արշավել է Ձեյթունի վրա և ջախջախիչ պարտություն
կրել:
- թ. 1862 թ. Ազիզ փաշայի կազմակերպած գրոհը Ձեյթունի վրա ավարտվել է
նրանով, որ թուրքերը, կորցնելով ավելի քան 2000 մարդ և իրենց ունեցած
հրանոթները, փախուստի են դիմել:

- 1) ա, գ, թ
- 2) ա, գ, ը
- 3) գ, թ, է
- 4) բ, դ, է

60

Ասորել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- 1) Վաչագան Բարեպաշտ արքան ստեղծել է «Սահմանադրական կանոնակարգը»:
- 2) Պատմական Ուտիքում ձևավորված մահմեդական իշխանություններից էր Գանձակի աթաբեկությունը:
- 3) Վրացական արքունիքում սպարապետի պաշտոնը կոչվում էր աթաբեկ:
- 4) Հայաստանի հյուսիսում Խլաթ կենտրոնով մահմեդական իշխանությունը կոչվում էր Շահ-Արմենների ամիրայություն:
- 5) Անիի Բագրատունյաց թագավորության կործանումից հետո Գագիկ Աբասյանին անցած տիտղոսը «շահնշահ»-ն էր:
- 6) Մոնղոլական բանակի զորաջոկատների հրամանատարները կոչվում էին նոյն:
- 7) Հայաստանի շահնշահ, այսինքն՝ թագավորների թագավոր արքայական բարձր տիտղոսն Արշակունիները կրեցին մինչև վերջ:
- 8) Կիլիկյան Հայաստանի արևմտյան մասը կոչվում էր Դաշտային Կիլիկիա:

61

Ստորև թվարկված պատմական իրադարձությունների պատճառներից և հետևանքներից որո՞նք են սխալ.

- 1) Տիգրանակերտի ճակատամարտում հայկական ուժերի նահանջը նպաստեց Տիգրանակերտի գրավմանը հռոմեացիների կողմից:
- 2) Արածանիի ճակատամարտում հռոմեացիների պարտությունը նպաստեց հայկական դիրքերի ամրապնդմանը Կորդուքում ու Հյուսիսային Միջագետքում:
- 3) Կյուրոս Մեծի դեմ սկսված ապստամբությունների արդյունքում Աքեմենյան տերությունը բաժանվեց 20 սատրապությունների:
- 4) Արտաշատի պայմանագրի համաձայն՝ Հայաստանը պահպանեց իր նվաճումները Հյուսիսային Միջագետքում:
- 5) Ալեքսանդր Մակեդոնացու տերության ժառանգման համար պայքարն ավարտվեց տերության տրոհմամբ:
- 6) Վանի թագավորության և Ասորեստանի միջև Ք. ա. 716 թ. Մանայի համար սկսված պատերազմը ավարտվեց Ասորեստանի պարտությամբ:
- 7) Երվանդ II-ի՝ Ք. ա. 360-ական թթ. սկսված ապստամբությունը ավարտվեց պարտությամբ:
- 8) Հայ-մարական համագործակցության արդյունքում կործանվեց Աքեմենյան տերությունը:

62

Գտնել ճիշտ պատճառները.

Բոլշևիկների 1920 թ. Մայիսյան ապստամբությունը պարտվեց, որովհետև՝

- 1) Ադրբեջանը խորհրդայնացվել էր
- 2) բոլշևիկները հույսը դրել էին միայն իրենց ուժերի վրա
- 3) լուրջ նախադրյալներ չկային
- 4) Վրաստանը չտրամադրեց խոստացված օգնությունը
- 5) ապստամբությունը միաժամանակ չսկսվեց տարբեր վայրերում
- 6) ընթանում էր թուրք-հայկական պատերազմը, և բնակչությունը չպաշտպանեց նրանց
- 7) Խորհրդային Ռուսաստանը չաջակցեց

Թվարկվածներից որո՞նք են վերաբերում Մովսես Սարաֆյանի կազմած Հայաստանի ազատագրության ծրագրին.

- 1) Սև ծովի ափին Հայաստանին տրամադրել նավահանգիստ
- 2) Թուրքիայի դեմ արշավանք սկսել Թիֆլիս–Ախալցխա–Կարս և Երևան–Բայազետ–Վան ուղղություններով
- 3) Հայաստանի մայրաքաղաք դարձնել Վաղարշապատը կամ Անին
- 4) հակաթուրքական պայքարի մեջ ընդգրկել Արցախի մելիքներին՝ նրանց տրամադրելով ռազմական հանդերձանք և զենք
- 5) Հայաստանի կառավարությունը Պետերբուրգում պետք է ունենար իր դեսպանը
- 6) Ռուսաստանում բնակվող հայերից և վրացիներից կազմել կամավորական զորաջոկատներ և ռուսական զորքերի հետ ուղարկել Վրաստան
- 7) հայերից և վրացիներից կազմավորված զորաջոկատների հրամանատարը պետք է լիներ վրացի և ենթարկվեր ռուսական հրամանատարությանը

Տրված պնդումներից որո՞նք են ճիշտ.

- 1) Հայկական ազգային կոմիտեի կամ Հայ դատի հանձնախմբի նպատակն է Արևելյան և Արևմտյան Հայաստանի միավորումը և միասնական հայկական պետության կազմումը միայն Վիլսոնի նախանշած սահմաններում:
- 2) Հայկական հարցի համար դիվանագիտական պայքարը 1920–ական թթ. սկզբին շարունակում էին Ազգային պատվիրակությունը՝ Պողոս Նուբար փաշայի, ապա՝ Գ. Նորատունկյանի գլխավորությամբ, և իր գոյությունը շարունակող նախկին Հայաստանի Հանրապետության պատվիրակությունը՝ Ա. Ահարոնյանի նախագահությամբ:
- 3) Խորհրդային իշխանությունը Փարիզի և Լոնդոնի պայմանագրերով, ըստ էության, հրաժարվեց Հայկական հարցից, և համազգային այդ խնդրի ամբողջ ծանրությունն իր վրա վերցրեց Սփյուռքը:
- 4) Խորհրդային իշխանության տարիներին Հայ դատի և պահանջատիրության խնդիրներով հիմնականում զբաղվում էր Սփյուռքը, որովհետև Խորհրդային Հայաստանը զրկված էր ինքնուրույն արտաքին քաղաքականություն վարելու հնարավորությունից:
- 5) Սևրի պայմանագիրը ստորագրած երկրները Լոնդոնի կոնֆերանսում փաստորեն հրաժարվեցին իրենց ստորագրություններից և վերանայեցին իրենց մոտեցումները Հայկական հարցի լուծման վերաբերյալ:
- 6) Սփյուռքում Հայ դատի լուծման գործում զգալի դեր էին խաղում հայ ազգային քաղաքական կուսակցությունները՝ ՀՅԴ–ն, Հնչակյան կուսակցությունը և Ազգային միացյալ կուսակցությունը:
- 7) 1950–1982 թթ. ավելի շատ հայ է հայրենադարձվել Խորհրդային Հայաստան, քան Մեծ հայրենադարձության տարիներին:

65

Թվարկվածներից որո՞նք են խախտում 1918 թ. թուրք-հայկական պատերազմի դեպքերի տրված շարքի ժամանակագրական հաջորդականությունը.

- 1) թուրքական զորքերի կողմից Սարիղամիշի գրավումը
- 2) Կարսի՝ առանց դիմադրության թուրքերին հանձնվելը
- 3) Ալեքսանդրապոլի գրավումը թուրքերի կողմից
- 4) Սասունցի Մանուկի և Մուշեղի գլխավորությամբ Ներքին Թալինի գրավումը
- 5) թուրքական զորքերի ներխուժումը Ջավախք հարավ-արևմուտքից
- 6) հայկական զորքերի կողմից Սարդարապատի հետգրավումը
- 7) Բաշ Ապարանի ճակատում հայկական ուժերի վերջնական հաղթանակը
- 8) Ղարաքիլիսայի հերոսամարտի ավարտը
- 9) Շիրակում՝ Սոգյությունի (Սառնաղբյուր) ճակատում, հայկական ուժերի հաղթական կռիվների ավարտը

66

Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) «Ղարաբաղի ժողովրդական կառավարության» կազմումը
- 2) Հայ-վրացական կարճատև պատերազմի սկիզբը
- 3) Ֆրանսիական իշխանությունների կողմից Հայկական լեգեոնի լուծարումը
- 4) թուրքական զորքերի՝ դեպի Բաքու ռազմարշավի սկսվելը
- 5) Կապանում և Սիսիանում Պողոս Տեր-Դավթյանի գլխավորությամբ հակախորհրդային նոր ապստամբությունները
- 6) Գ. Նժդեհի ուժերի հաղթանակը Նուրի փաշայի զորքերի նկատմամբ Որոտանի կիրճում

--	--	--	--	--	--

67

Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Խաչենի տիրակալ Հասան-Ջալալին և Ջաքարե Ջաքարյանին մահապատժի ենթարկելը
- 2) Սարգիս Ջաքարյանի՝ ամիրսպասալարի պաշտոն ստանալը
- 3) Գանձասարի վանքի դառնալը Աղվանից եկեղեցու կաթողիկոսանիստ կենտրոն
- 4) հայոց կաթողիկոս Կոստանդին Լամբրոնացու մեկնումը Կահիրե հաշտության պայմանագիր կնքելու համար
- 5) Բերդուսի ճակատամարտը
- 6) Գրիգոր Զ Ապիրատի բազմելը հայոց կաթողիկոսական աթոռին

--	--	--	--	--	--

Փաստերը համապատասխանեցնել աղբյուրներից մեջբերված խոսքերին.

- ա. «Հայոց նախարարներին անցավ թագավորությունը, որովհետև թեպետև հարկը պարսից արքունիքն էր գնում, սակայն հայոց այրուձին ամբողջապես նախարարներն էին առաջնորդում պատերազմի ժամանակ»:
- բ. «Մենք ամենքս պատրաստ ենք մեռնելու, բայց չենք մեռնի, մինչև չոչնչացնենք մեր թշնամիներին»:
- գ. «Լավ ենք համարում մի անգամ մեռնել, քան թե ամեն օր եկեղեցու և քրիստոնեության արհամարհանքը և քակտումը տեսնել»:
- դ. «Քաջությամբ մեռնենք մեր աշխարհի և մեր ազգի համար»:
- ե. «Հայոց տան տերն ու թագավորը ես եմ, և ես քեզ չեմ տալիս հայոց երկիրը, որովհետև դու ինձ խաբեությամբ ես բերել Կոստանդնուպոլիս»:
- զ. «Քավ լիցի՝ իմ մոլորված ոչխարը մատնեմ գայլերին»:

- 1) Արձնիի ճակատամարտը
- 2) Վարդանակերտի ճակատամարտը
- 3) Սահակ Պարթևի խոսքերը Արտաշեսի գահընկեցությանը դեմ լինելու առիթով
- 4) Արշակունյաց թագավորության անկումը
- 5) 481 թ. Շիրակում հավաքված հայ նախարարների վճիռը
- 6) Վահրամ Պահլավունուն ուղղված անեցիների դիմումը
- 7) Գազիկ II-ի պատասխանը Մոնումախ կայսրին

ա	
բ	
գ	
դ	
ե	
զ	

Արտաշեսյան արքայատոհմի արքաների անունները համապատասխանեցնել նրանց հետ կապված իրադարձություններին.

- ա. Հոր մահապատժից հետո նա կարգադրեց սրի քաշել Հայաստանում գտնվող բոլոր հռոմեացիներին:
- բ. Նա զոհվեց նախակովկասյան տափաստաններից Հայաստան ներխուժած սարմատական քոչվոր ցեղերի դեմ մղված ճակատամարտում:
- գ. Նա թագադրվեց Աղձնիքի նշանավոր սրբավայրերից մեկում, որտեղ հետագայում կառուցեց մայրաքաղաք:
- դ. Պարթևստանի դեմ պայքարում նա պահպանեց Հայաստանի անկախությունը, բայց իր եղբորորդուն ստիպված պատանդ տվեց պարթևներին:
- ե. Բանակցությունների ժամանակ նա դավադրաբար ձերբակալվեց Անտոնիոսի կողմից և շղթայակապ ուղարկվեց Ալեքսանդրիա:
- զ. Երկրի կառավարումը դյուրացնելու նպատակով նա այն բաժանեց 120 գավառների:

- 1) Տիգրան IV
- 2) Արտավազդ II
- 3) Տիգրան II
- 4) Արտաշես I
- 5) Տիգրան III
- 6) Արտավազդ I
- 7) Արտաշես II

ա	
բ	
գ	
դ	
ե	
զ	

Տրված 6 պնդումներից յուրաքանչյուրի համար ընտրել՝ ճիշտ է, Միսալ է, Չգիտեմ պատասխաններից որևէ մեկը:

- 1) Մաղաքիա Օրմանյանը գալիք սերունդներին ավանդել է զգուշանալ եվրոպական տերությունների քաղաքականությունից, որովհետև նրանց համար գլխավորը «շահն ու օգուտն է»:
- 2) Հնուտ հայագետներ Հ. Հյուբշմանը և Ա. Մեյեն ճշտել են հայերենի տեղը հնդեվրոպական լեզվաընտանիքում՝ որպես նրա առանձին ճյուղ:
- 3) Ղևոնդ Ալիշանը հետևել է ժամանակին մեծ համարում ստացած այն հայեցակետին, ըստ որի՝ մարդկային հասարակության զարգացման հիմնական գործոնը աշխարհագրական դիրքն է:
- 4) Հայտնի նկարիչ Ստեփանոս Ներսիսյանը Պետերբուրգի գեղարվեստի ակադեմիայում սովորել է Աղաթոն Հովնաթանյանի հետ:
- 5) XIX դ. վերջին հայ գեղանկարչության մեջ մինչ այդ բացառիկ նշանակություն ունեցող բնանկարի ժանրն իր տեղը զիջել է դիմանկարին:
- 6) Ժամանակի քննությանն են դիմացել ականավոր պատմաբան Մկրտիչ Էմինի այն մտքերը, թե մեծ տերությունների համար Հայկական հարցը սոսկ միջոց էր Օսմանյան կայսրության գլխին մտրակ ճոճելու: